

Nr 81.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1929 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om anslag till anskaffande av en ny orgel i Skeppsholmskyrkan.

(1:a avd.)

Uti en inom första kammaren av herrar *O. Bergqvist* och *J. Johansson* i Friggeråker väckt motion, nr 122, har hemställts, att riksdagen ville till anskaffande av en ny orgel i Skeppsholmskyrkan anvisa ett belopp av 21,000 kronor.

Motionärerna hava till stöd för sin framställning anfört följande.

»Skeppsholmskyrkan tillhör liksom Amiralitetskyrkan i Karlskrona med alla sina fasta inventarier, altartavla, predikstol och orgelverk m. m. staten, som underhållet och kompletterat vad till dessa kyrkors utrustning hör.

Skeppsholmskyrkans orgelverk, vartill genom kungl. brev av $11/2$ 1876 anskaffningsmedel anvisades, påfördes sålunda kyrkans inventarium som kronans egendom. Redan 1899 befanns orgeln vara i behov av reparation, vilken emellertid aldrig ägde rum. 1927 befann sig orgelverket i ett sådant skick, att anhållan måste göras om sakkunning besiktning av detsamma. Denna besiktning verkställdes följande år av ledamöterna av Musikkonserveratorium, professor *Otto Olsson* och organisten, musikdirektör *Oskar Lindberg*. Besiktningsmännen framhålla i sin rapport, att orgeln, som tjänstgjort i 50 år, befinner sig i ett synnerligen förslitet skick, varför man ej kan utföra ens det enklaste orgelstycke på ett tillfredsställande sätt. Spelmekanismen är utsliten och till följd därav glappande, skramlande och opålitlig och torde ej med någon utsikt till framtida hållbarhet kunna repareras.

På grund av besiktningsmännens sålunda avgivna utlåtande har från Åkerman & Lunds orgelfabrik i Sundbyberg kostnadsförslag inforrats å en ny orgel, och har nämnda firma erbjudit sig att för en kostnad av 21,000 kronor leverera en ny orgel i överensstämmelse med av besiktningsmännen avgivet förslag.

Då Skeppsholmskyrkan tillhör de kronans byggnader, som sortera under kungl. försvarsdepartementet, har marinförvaltningen, till vilken ärendet hänskjutits, i underdånighet hemställt, att — då ifrågavarande orgel, som anskaffats på kronans bekostnad och är dess egendom, enligt vad ovan påvisats är alldeles försliten och ej värd att påkostas någon reparation och sålunda en ny orgel måste anskaffas — Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att för anskaffning av en ny orgel för Skeppsholmskyrkan för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 21,000 kronor.

Kungl. Maj:t har emellertid icke nu ansett sig böra upptaga denna utgift i sina petita, vilka begränsats till rena försvarsändamål.

Skeppsholmskyrkan, som i övrigt är väl underhållen och som representerar för staten ett betydande både materiellt och skönhetsvärde, användes

numera allt flitigare och är väl ägnad för stämmingsfulla högtidligheter och — på grund av sin säreget goda akustik — för musikstunder.

Frånsett den omständigheten, att kyrkan i fråga såsom en kronans tillhörighet icke bör till sitt värde förminsкас genom ett obrukbart orgelverk, bör icke heller på grund av denna brist i synnerhet den talrika ungdom av värnpliktiga och fast anställda, för vars skull kyrkan är till, förmenas de möjligheter till uppbyggelse och förädlande inflytande, som denna kyrka även ur musikalisk synpunkt är avsedd att skänka.

Det har i synnerhet verkat beklämmande att erfara, att man i denna kyrka i brist på en någorlunda brukbar orgel med största svårighet kunnat åvägbringa de högtidligheter, som man särskilt anordnat med tanke på dem, som under sin utbildningstid på Skeppsholmen icke äga många tillfällen till så förädlande och kulturellt värdefulla upplevelser, som dessa högtider innebära. Ej mindre beklämmande intryck får man, då man erfar, att även de sorgeshögtider, som begås vid de förekommande jordfästningarna, av samma anledning upprepade gånger lidit men.

Det orgelverk, vars anskaffning nu är oundgänglig, är till sist av mycket blygsam omfattning i jämförelse med orglarna i huvudstadens kyrkor. Då det likväl är fullt tillfredsställande, synes oss denna utgift vara av den behjärtansvärda natur, att staten, som hittills städse värdat sig om denna sin värdefulla kyrka, icke bör undandraga sig densamma.

För en närmare utredning av det här påvisade behovet vore önskvärt, att riksdagen inhämtade byggnadsstyrelsens yttrande i ärendet.»

Med stöd av § 46 riksdagsordningen har utskottet inhämtat yttrande över motionen från byggnadsstyrelsen, vilket yttrande såsom bilaga fogats vid detta utlåtande.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har visserligen funnit behovet av en ny orgel ådagalagt, liksom utskottet ock anser den gjorda kostnadsberäkningen skälig. Emellertid framgår av byggnadsstyrelsens ovanberörda yttrande, att i samband med uppsättande av en ny orgel vissa andra arbeten äro erforderliga. Dessa frågor hava icke underkastats någon prövning från myndigheternas sida. På grund härav och då förliggande ärende ej torde vara av mera brådskande natur än att detsamma bör kunna anstå till ett kommande år, då det torde kunna förväntas, att Kungl. Maj:t efter ytterligare utredning framlägger proposition i ämnet, kan utskottet icke tillstyrka motionen.

Utskottet hemställer alltså,

att herrar Bergqvists och Johanssons i Friggeråker motion (I: 122) icke för närvarande må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 30 april 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 80.

Bilaga

Till Riksdagens statsutskott.

Genom nådig remiss den 15 februari 1929 har Kungl. byggnadsstyrelsen anbefallts att till statsutskottet senast den 15 innevarande mars inkomma med yttrande i anledning av en inom Riksdagens första kammare väckt motion, nr 122, om anvisande av ett anslag av 21,000 kronor för anskaffande av nytt orgelverk för den statsverket tillhöriga Skeppsholmskyrkan; och får byggnadsstyrelsen till åtljudnad härav anföra följande.

På byggnadsstyrelsens begäran har bibliotekarien vid Kungl. musikaliska akademien C. F. Hennerberg för styrelsen vitsordat behovet av nytt orgelverk för kyrkan, varvid dock det gamla pipverket skulle kunna tillgodogöras, såsom även i det av motionärerna införskaffade sakkunnigutlåtandet avsetts. Det för ändamålet föreslagna beloppet har Hennerberg betecknat som skäligt under förutsättning att däri inberäknas ej mindre kostnaderna för det nya orgelverket och av dettas anbringande betingade förändringar av orgelns väggar än även kostnaderna för alla anordningar för verkets drift, såsom luftkomprimering, elektrisk motor för fläkten, omformare o. d.

För byggnadsstyrelsen har under hand från församlingens kyrkoherde och organist framhållits behovet av att i samband med orgelns nybyggnad ökat utrymme bereddes på läktaren framför orgeln, vilket skulle kunna ernås genom dennas tillbakaflyttande.

Sedermera har styrelsen från firman Åkerman & Lunds orgelfabrik, som avgivit det anbud, som legat till grund för motionen, införskaffat här närlutna uppgift¹⁾ å de arbeten, som innefattas i anbudet. Häri upptagas ovanberörda, av Hennerberg påpekade åtgärder för förändring av orgelns väggar och anordningar för orgelverkets drift. Däremot ingå ej kostnaderna för orgelverkets inkoppling i det elektriska ledningsnätet, för orgelns flyttning och i samband därmed dess höjning eller för erforderliga målningsarbeten, vilka samtliga arbeten byggnadsstyrelsen dock förutsätter skola kunna utföras av hantverkare, tillhöriga flottans station i Stockholm, efter styrelsens anvisningar.

Under åberopande av vad sålunda anförts får byggnadsstyrelsen, efter det riksantikvariern i avgivet yttrande förklarat sig ur antikvarisk synpunkt icke hava något att i ärendet erinra, tillstyrka att för anskaffande av nytt orgelverk i Skeppsholmskyrkan anvisas ett anslag om 21,000 kronor.

Stockholm den 8 mars 1929.

IVAR TENGBOM.

RAGNAR HJORTH.

Sten Zethelius.

¹⁾ Ej här intagen.